

LIETUVOS BANKAS
E U R O S I S T E M A

Lietuvos ekonomika ir finansinis stabilumas

Naujausios tendencijos ir prognozės

Nijolė Valinskytė | Finansinio stabilumo departamentas

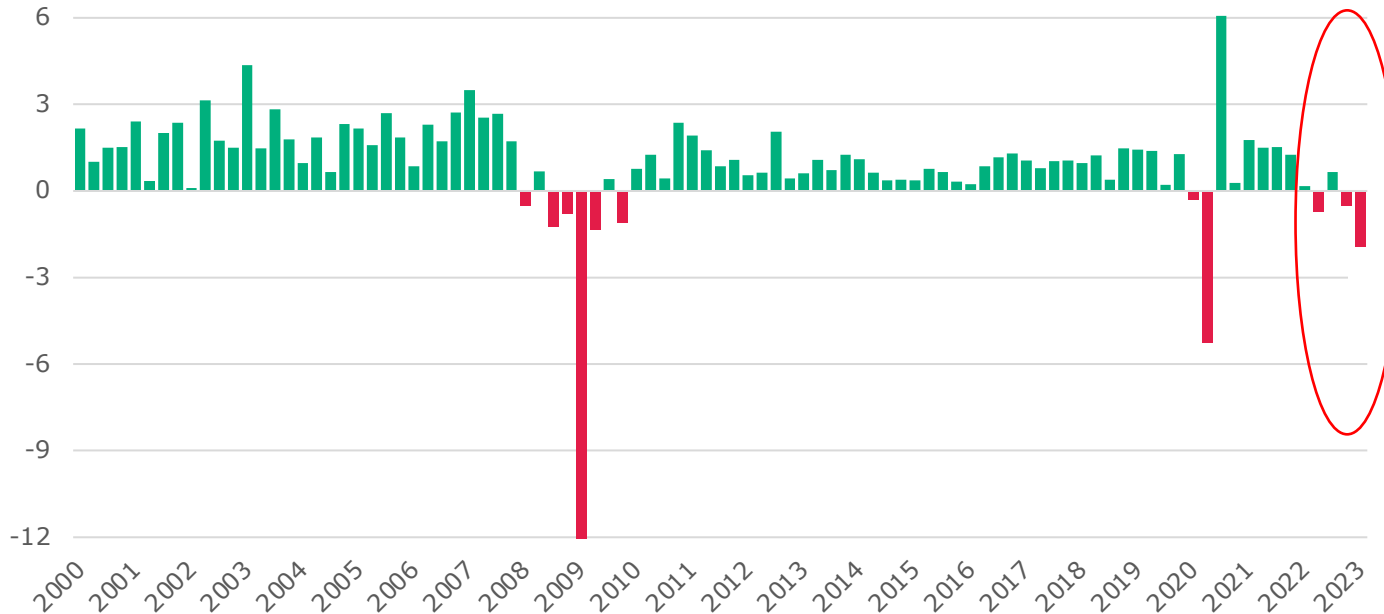
Plungė, 2023 m. birželio 16 d.

Jau maždaug vienerius metus ekonominis aktyvumas Lietuvoje neauga

Realusis bendrasis vidaus produktas (BVP)

Procentai, pokytis per ketvirtį, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

2023 m. I ketv.:

-2,1% palyginti su praėjusiu ketvirčiu

-2,7% palyginti su 2022 m. I ketv.

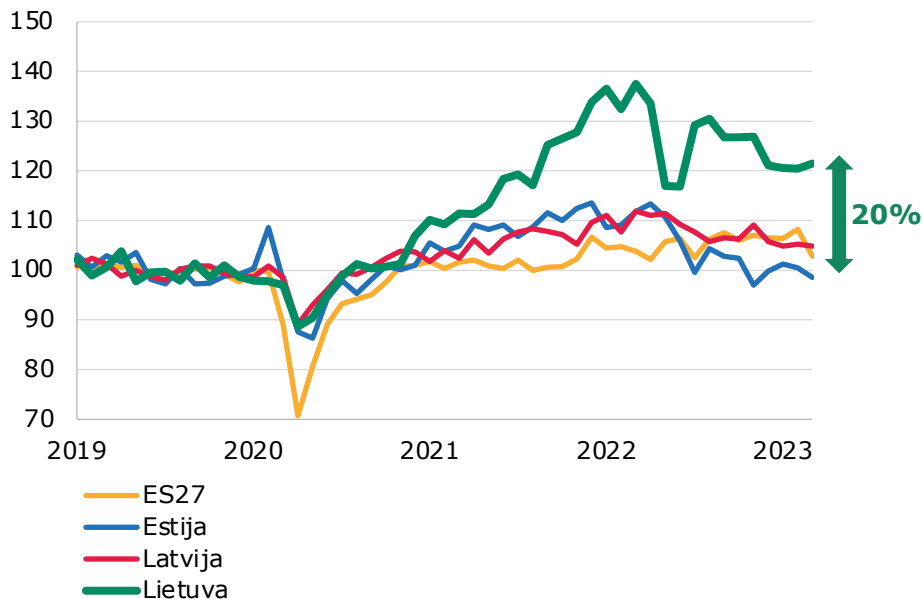
Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Pramonės produkcija mažėja po išskirtinai stipraus augimo pandemijos metais

Pramonės produkcija (realūs dydžiai)

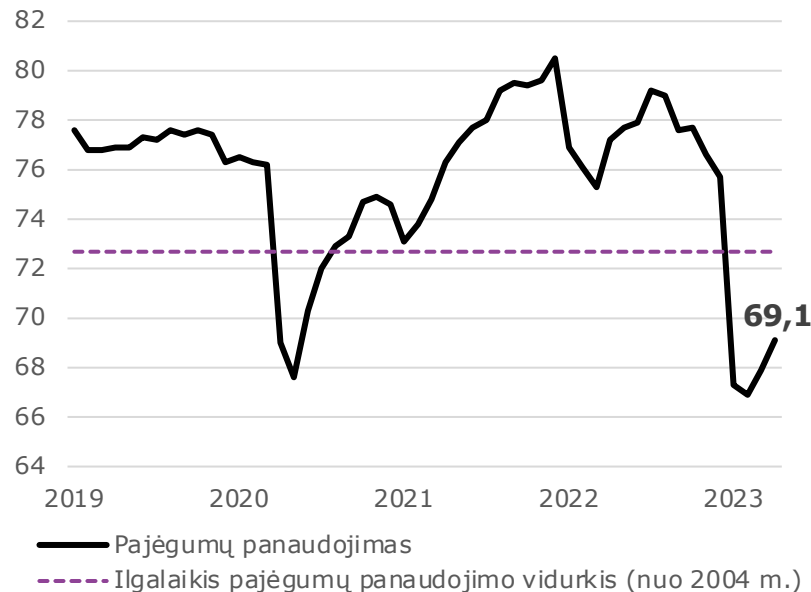
Indeksas, 2019 m. = 100, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Gamybos pajėgumų panaudojimo lygis pramonėje

Procentai

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Dar vienas ekonomikos augimą trikdantis veiksnys – aukšta infliacija ir jos poveikis privačiajam vartojimui

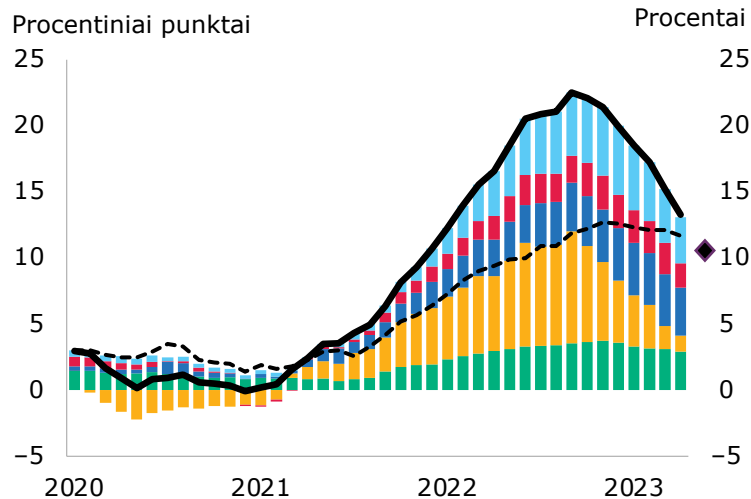
Mažmeninė prekyba, neapimant transporto priemonių (realūs dydžiai)

Indeksas, 2019 m. = 100, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Metinė infliacija ir jos kaitos veiksniai

- Perdirbtas maistas
- Neperdirbtas maistas
- Pramonės prekės, išskyrus energiją
- Energija
- Paslaugos
- Metinė infliacija (skalė dešinėje)
- Grynoji infliacija (skalė dešinėje)

Šaltiniai: Eurostatas ir Lietuvos banko skaičiavimai.

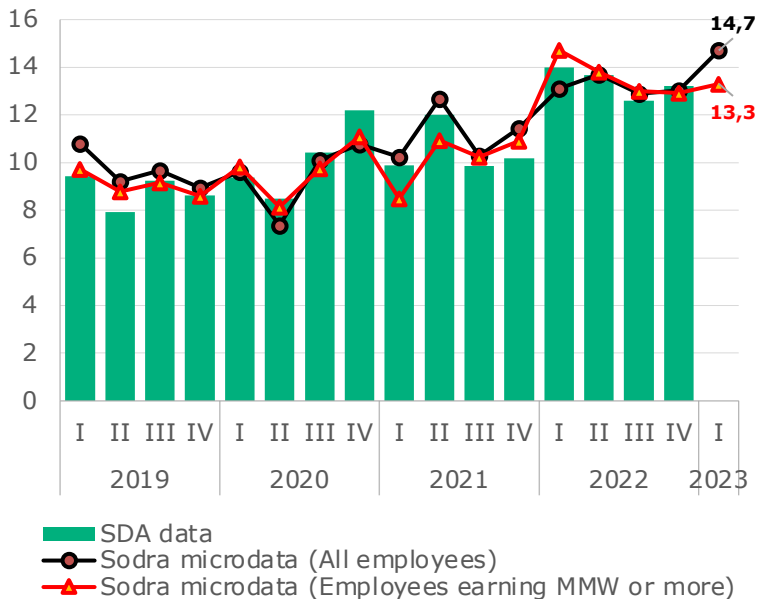
2023 m. gegužės mėn.:
-0,1%
palyginti su balandžio mėn.
10,7% per metus

Situacija darbo rinkoje tebėra gera, tačiau nedarbas vis dėlto pradeda didėti

Darbo užmokestis

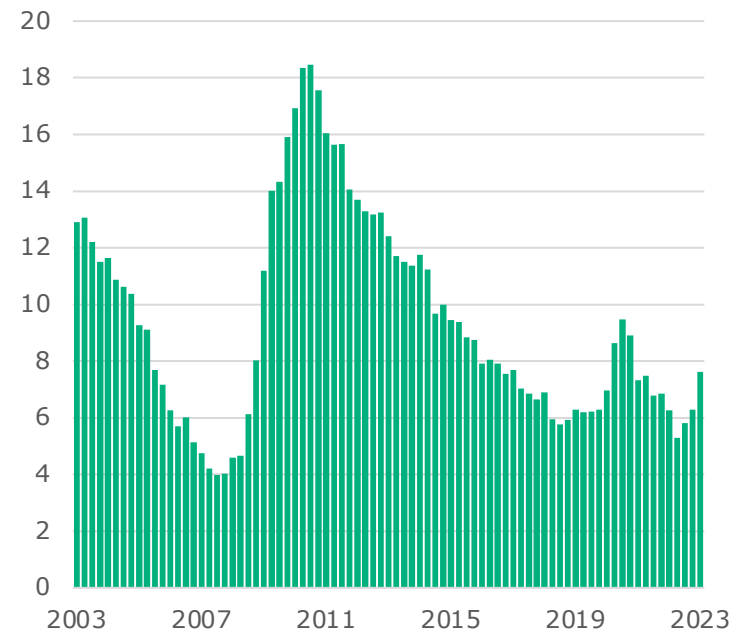
Procentai, pokytis per metus

Šaltiniai: SoDra, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.
 Pastaba: 2023 m. I ketvirčio duomenys apima sausio-kovo mėn. duomenis.

Nedarbo lygis

Procentai, pašalinus sezono įtaką

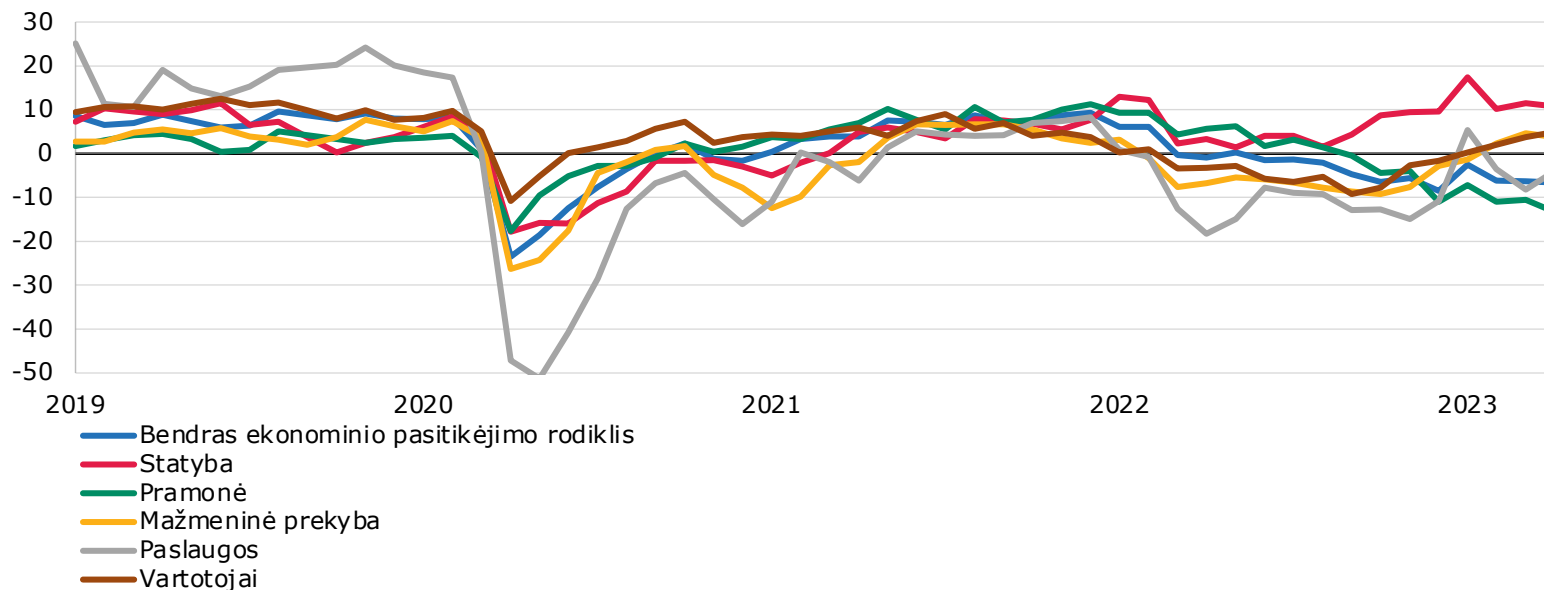
Šaltiniai: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Daugelyje ekonomikos sektorių pasitikėjimo rodikliai neblogėja

Pasitikėjimo rodikliai

Nuokrypis nuo ilgalaikio vidurkio, pašalinus sezono įtaką

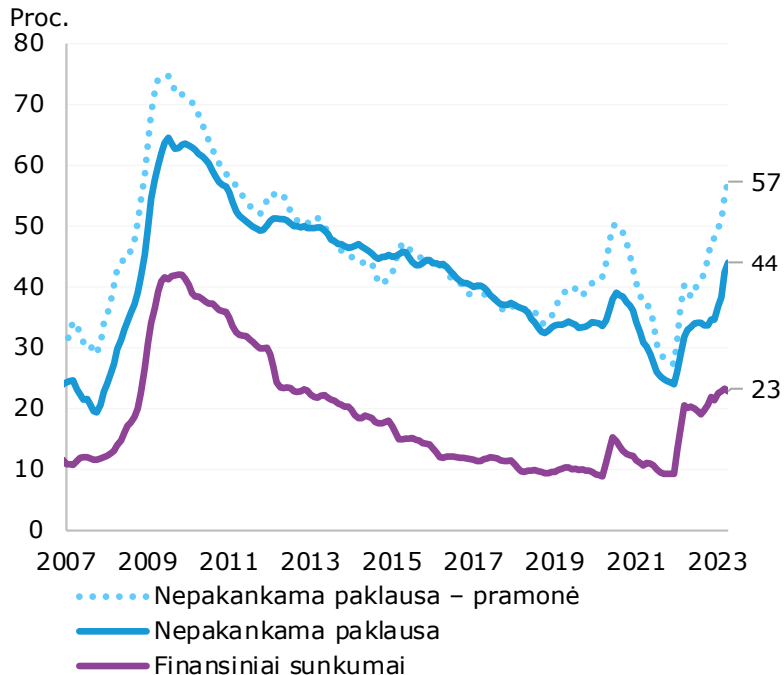
Šaltiniai: EK ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Finansinius sunkumus patiriančių įmonių dalis yra padidėjusi

Finansinius sunkumus ir nepakankamą paklausą patiriančių įmonių dalis

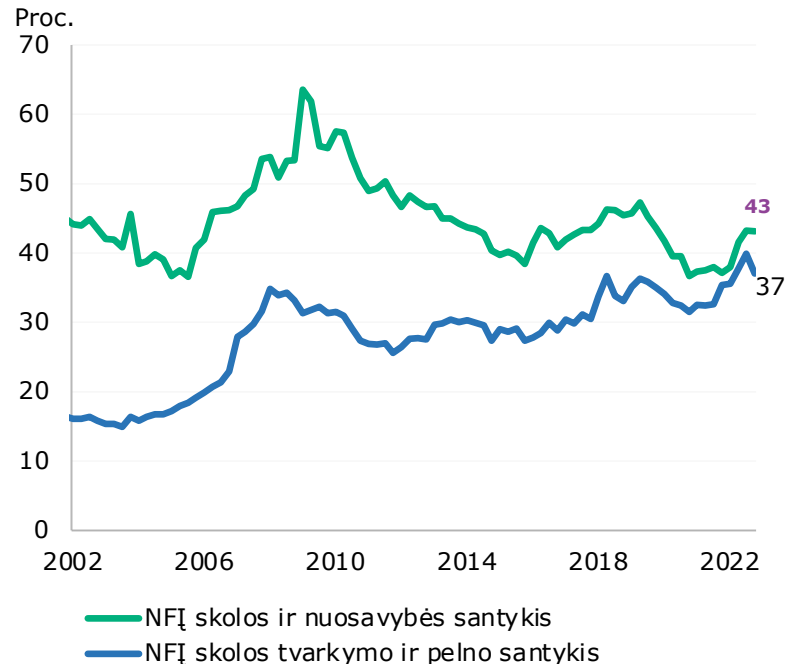
(2007 01–2023 04, 3 mėn. vidurkis)

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos banko skaičiavimai.

Ne finansų įmonių finansinis svertas ir skolos našta

(2002 03–2022 12)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Daugelis institucijų Lietuvai prognozuoja ekonomikos sulėtėjimą ar susitraukimą 2023 m., bet 2024 m. prognozės pozityvesnės

	Lietuva			Euro zona			
	2022	2023*	2024*	2022	2023*	2024*	2025*
Realiojo BVP pokytis (%)	1,9			3,5			
Europos Komisija		0,5	2,7		1,1	1,6	
Tarptautinis valiutos fondas		-0,3	2,7		0,8	1,4	
EBPO (06.07)		0	2,6		0,9	1,5	
Europos Centrinis Bankas (06.15)					0,9	1,5	1,6
Infliacija (%)	18,9			8,4			
Europos Komisija		9,2	2,2		5,8	2,8	
Tarptautinis valiutos fondas		10,5	5,8		5,3	2,9	
EBPO (06.07)		13,1	5,7		5,8	3,2	
Europos Centrinis Bankas (06.15)					5,4	3,0	2,2

* prognozė

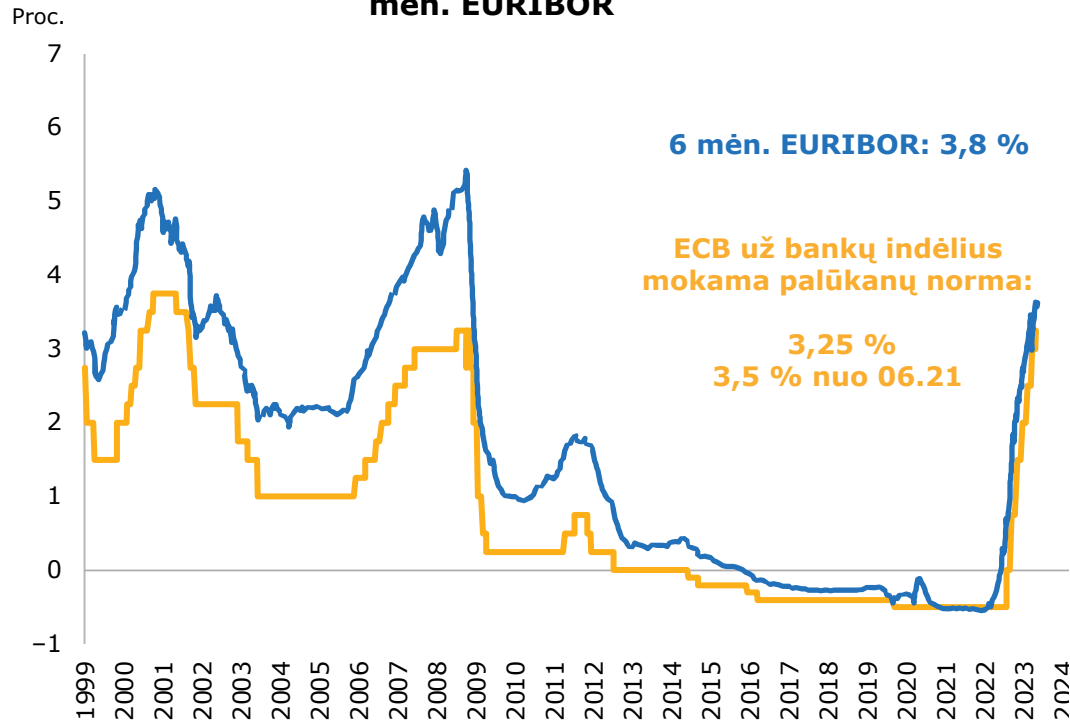
Pastaba: Lietuvos bankas atnaujintas prognozes skelbs kitą savaitę.

Griežtėjanti ECB pinigų politikos kryptis lemia augančias paskolų palūkanų normas

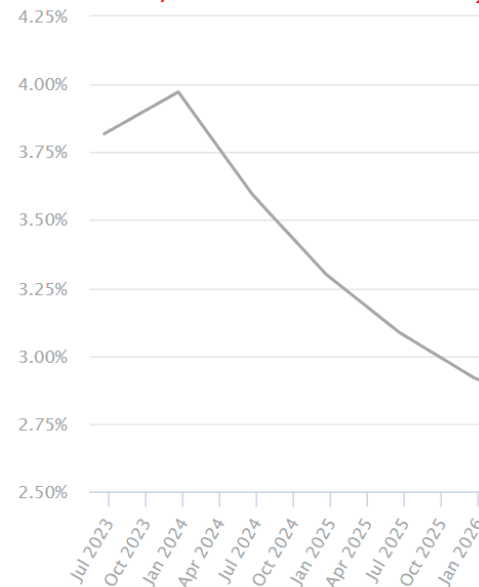

ECB pagrindinės palūkanų normos ir 6 mėn. EURIBOR

Šaltiniai: Refinitiv, ECB.

Finansų rinkų lūkesčiai dėl 6 mėn. Euribor (ateities sandorių palūkanų norma) (vertinti su atsarga! Tai yra šiuo metu esantys lūkesčiai, kurie nuolat keičiasi)

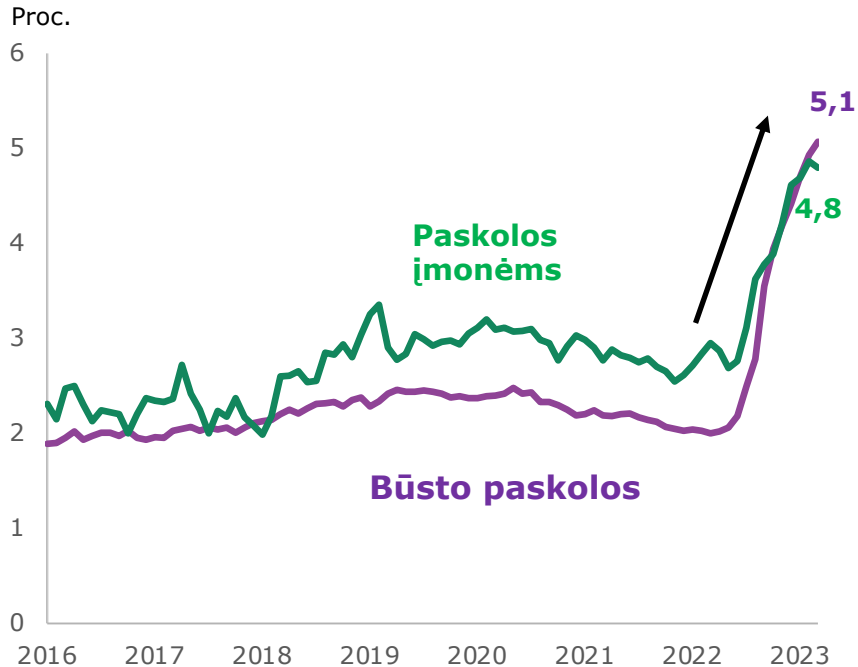

Šaltinis: Chatham Financial.

<https://www.chathamfinancial.com/technology/euro-pean-forward-curves>

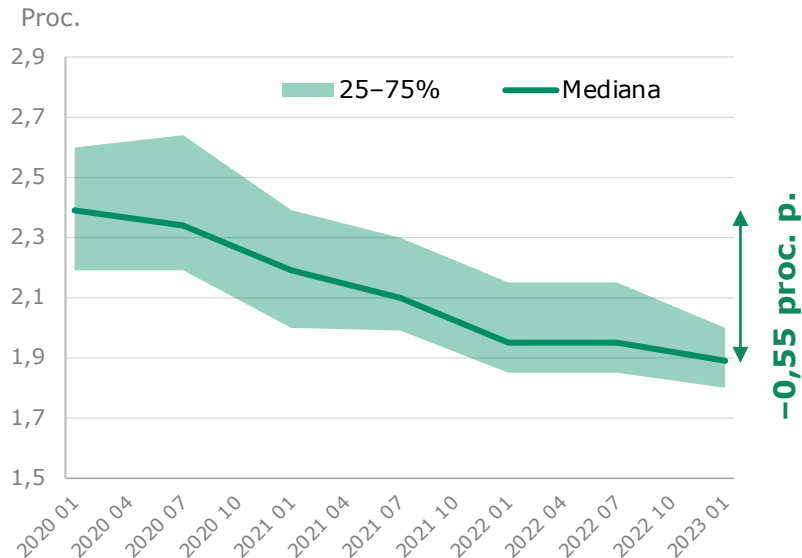
Palūkanų normos kilo su EURIBOR, tačiau bankų marža naujoms būsto paskoloms – sumažėjo

**Naujų paskolų palūkanų norma
(3 mėn. vidurkis)**

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Naujų būsto paskolų su kintamąja palūkanų norma vidutinė marža ir sklaidos rodikliai

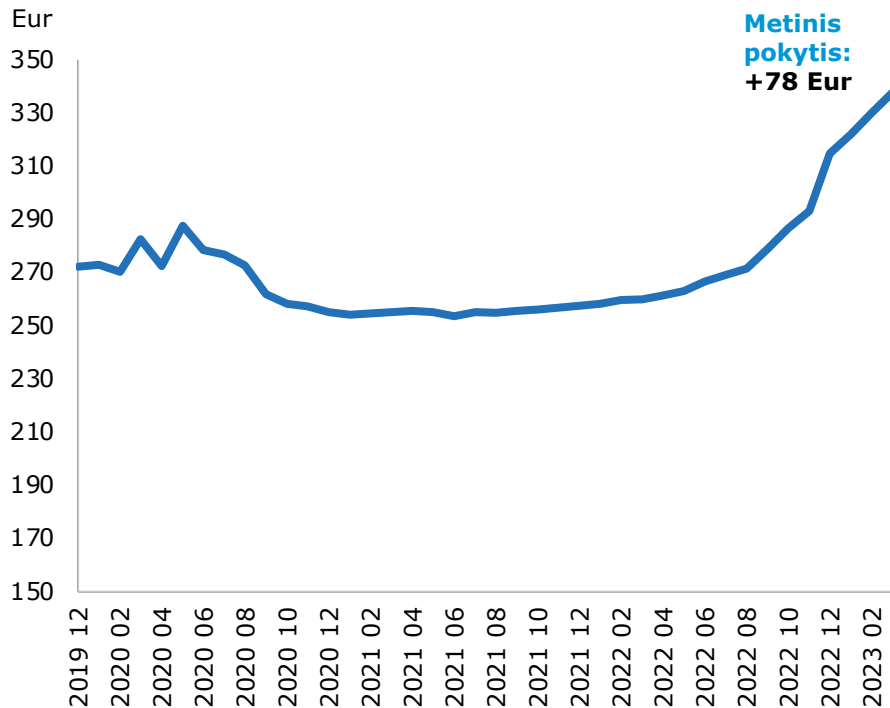

Šaltinis: Lietuvos banko skaičiavimai.

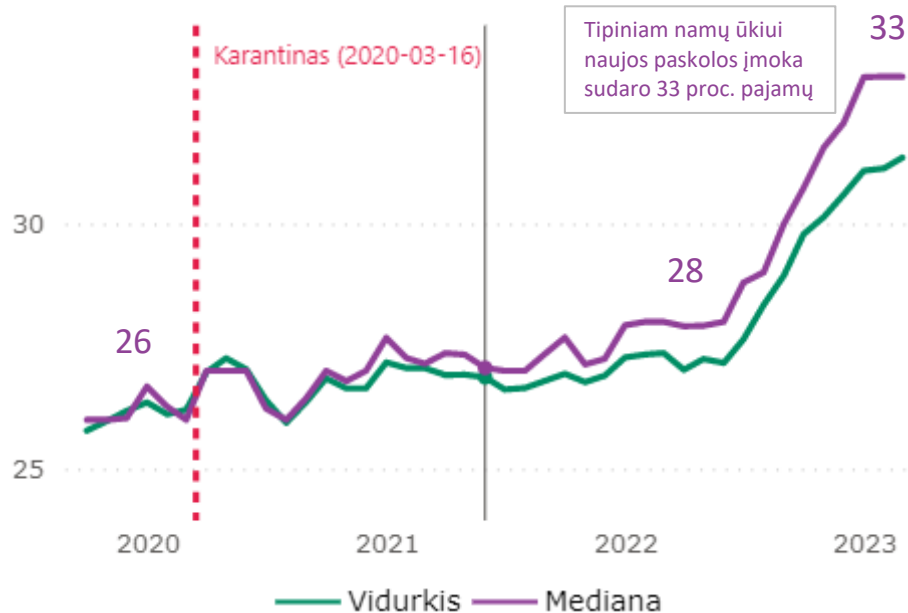
Vidutinė būsto paskolos mėnesio įmoka per metus išaugo apie 80 Eur

Būsto paskolų vidutinė įmoka

Vidutinis paskolų įmokos ir pajamų santykis suteikiant naują būsto paskolą

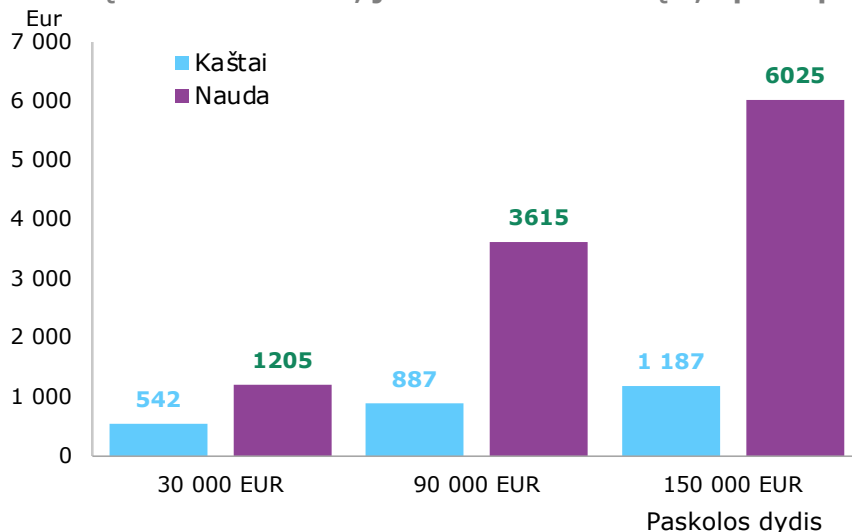

Mažėjančios maržos – verta apsvarstyti turimos paskolos refinansavimą ir taip sutaupyti

Lietuvos banko skaičiavimai rodo, kad paskolos su kintamąja palūkanų norma refinansavimas atsipirktų*, jeigu paskolos palūkanų maržą pavyktų susimažinti jau **0,2–0,4 proc. punkto**.

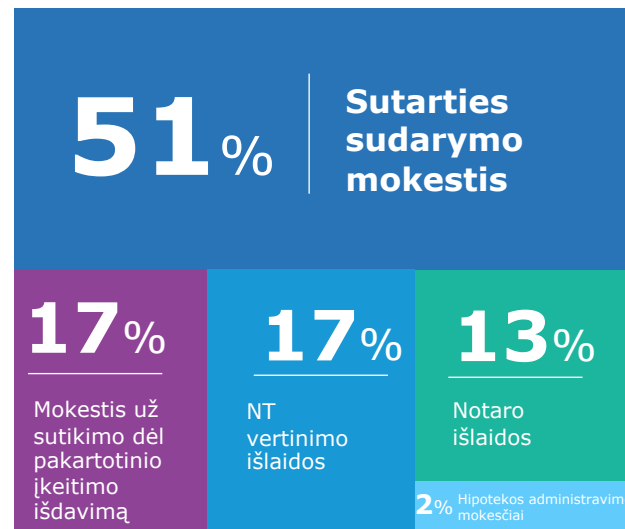
Hipotetinės būsto paskolos* refinansavimo sąnaudos ir nauda, jei marža sumažėtų 0,4 proc. p.

Šaltinis: Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastabos: 1) hipotetinė būsto paskola yra su kintamąja palūkanų norma, 20 m. likutine trukme ir 2,4 proc. marža, daroma prielaida, kad po refinansavimo marža 2 proc.; 2) refinansavimo nauda skaičiuojama iš likusių mokėti palūkanų įmokų atėmus palūkanų įmokas, mokėtinas paėmus naują paskolą.

Hipotetinės 90 tūkst. EUR dydžio paskolos refinansavimo sąnaudų sandara

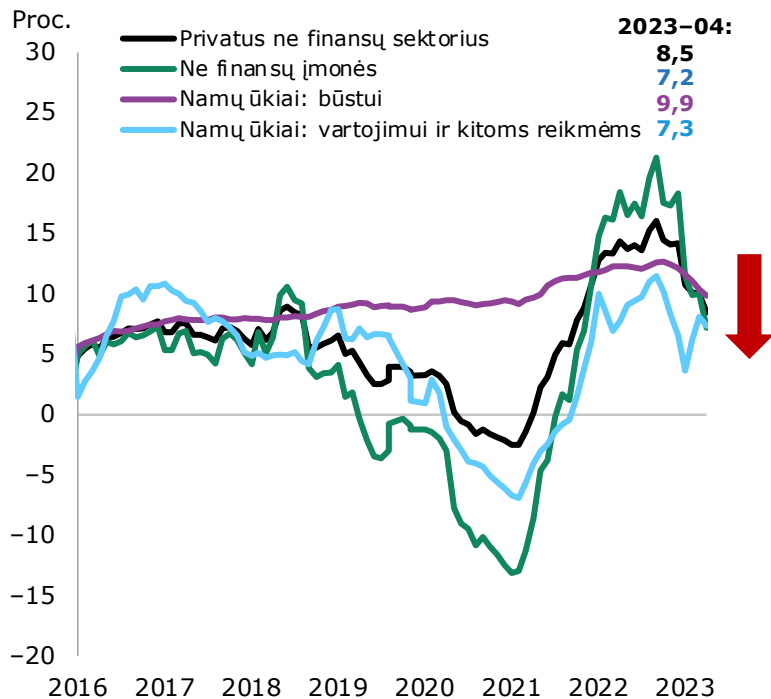

Refinansuojant paskolą su **fiksuota palūkanų norma bankas** gali taikyti išankstinio grąžinimo mokestį (**iki 3 proc. grąžinamos sumos**)

Kreditavimas lėtėjo visuose segmentuose, ūgtelėjo tik naujų paskolų vartojimui srautai

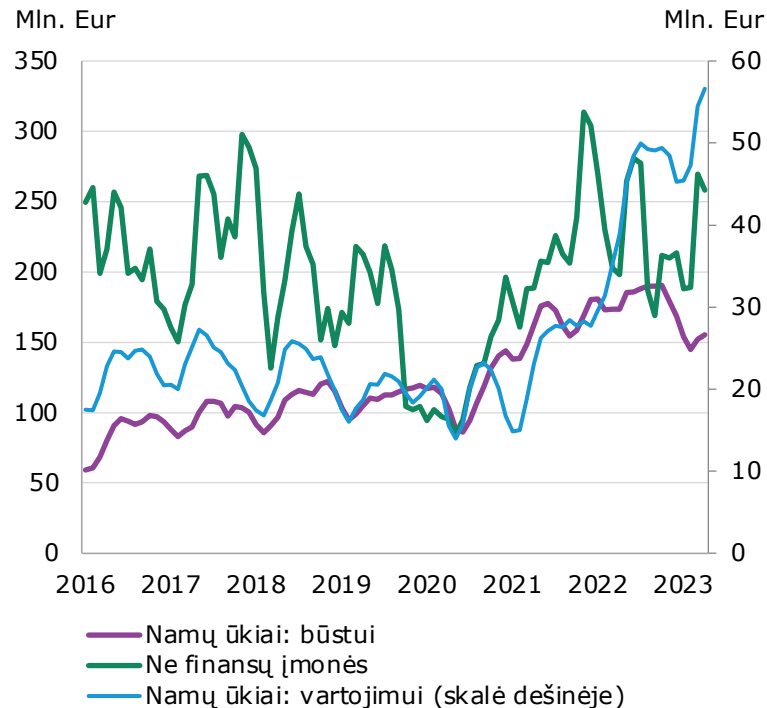

Bankų paskolų portfelio metinis augimo tempas
(2016 01–2023 04)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Bankų ir kredito unijų naujos per mėnesį suteikiamos paskolos
(3 mėn. slenkamasis vidurkis)

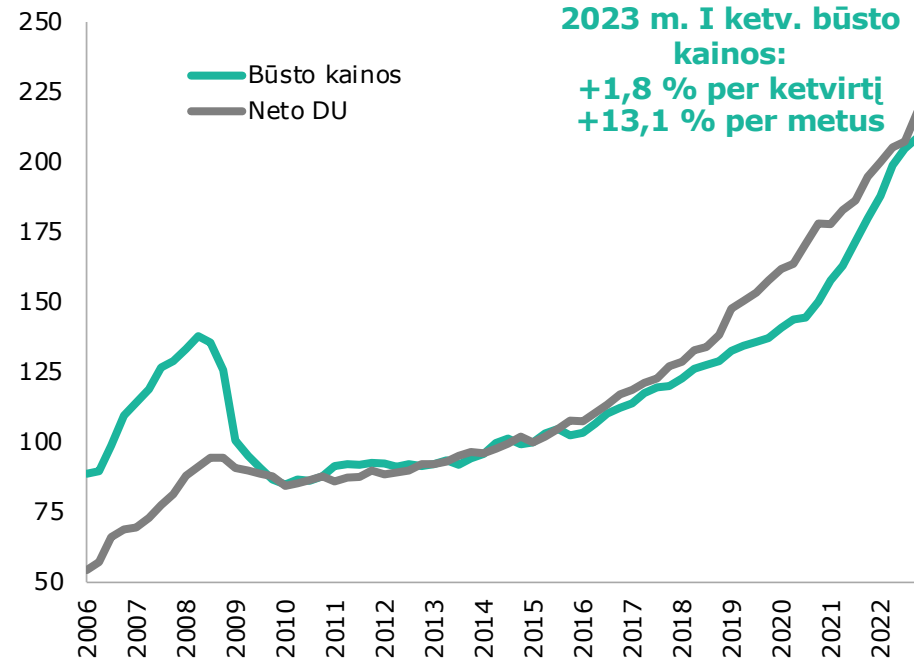
Šaltinis: Lietuvos bankas.

Būsto kainų ir atlyginimų santykis nuo 2022 m. III ketv. gerėja, o prasčiausias yra Vilniuje

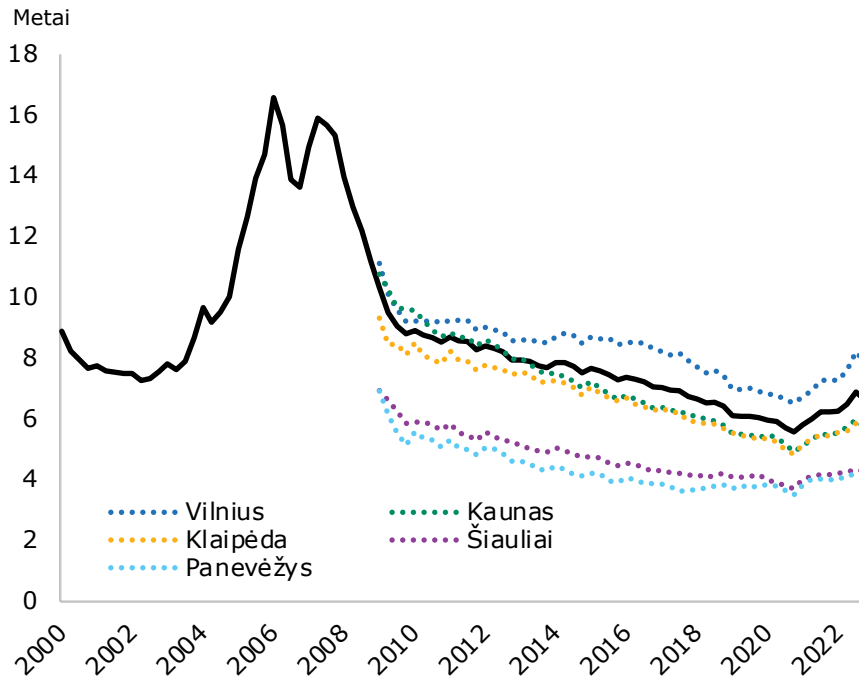
Būsto kainų ir neto atlyginimų lygis Lietuvoje

Indeksas, 2015 K1=100

Šaltiniai: VDA, Lietuvos banko skaičiavimai.

Būsto kainų ir atlyginimų santykis

Šaltiniai: Ober-Haus, VDA ir Lietuvos banko skaičiavimai.

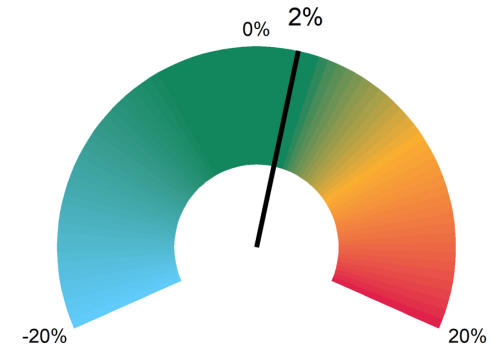
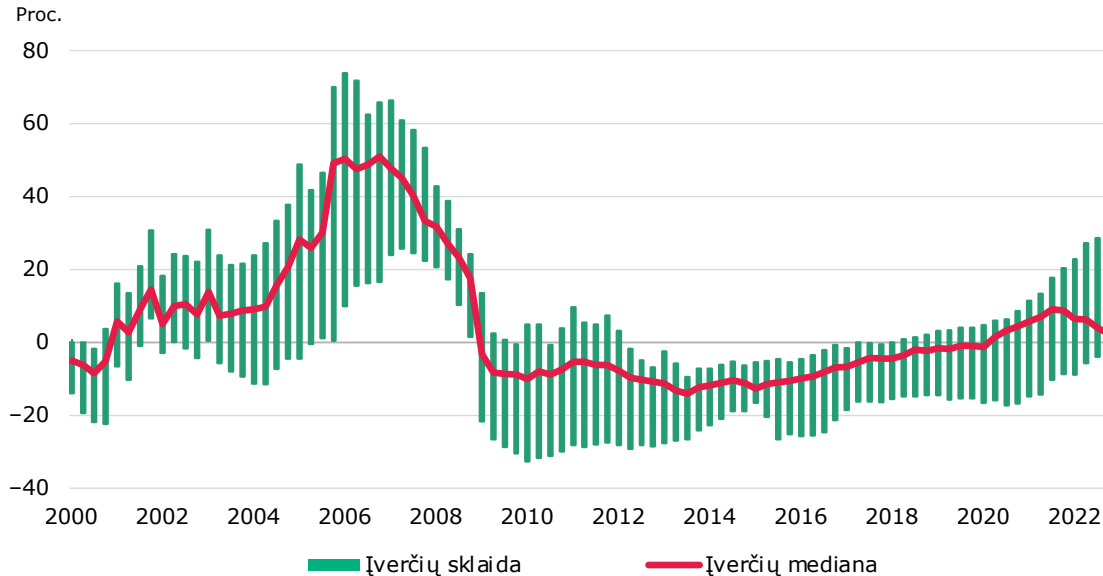
Pastaba: naudojama vidutinė kv. m kaina ir vidutinis DU (atskaičius mokesčius).

Lietuvos banko modelių įverčių mediana šiuo metu rodo, kad kainų pervertinimas mažėja

Lietuvos banko skaičiuojamas būsto kainų atotrūkis nuo fundamentalių verčių:

6 rodiklių mediana rodo 2 proc. atotrūkį

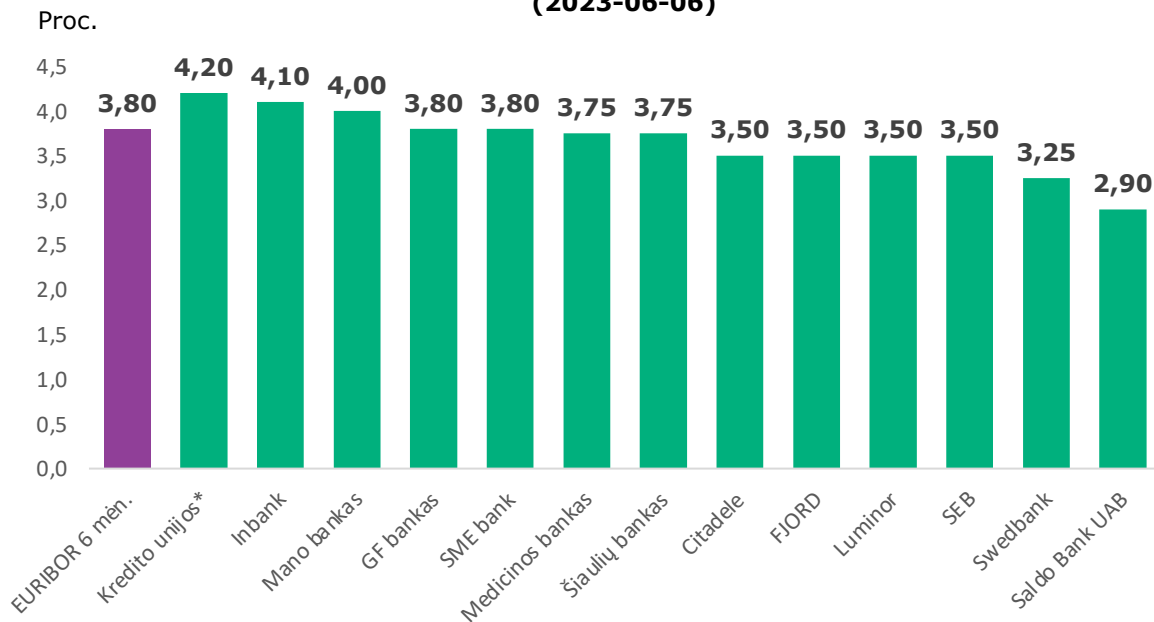

Šaltinis: Lietuvos banko skaičiavimai.

Pastaba: įverčiai apskaičiuoti remiantis kainos ir nuomos santykiu, kainos ir pajamų santykiu, ekonometriniais modeliais ir HP filtru.

Bankai didino palūkanų normas, mokamas už indėlius, tačiau terminuotųjų indėlių dalis auga labai lėtai: šiuo metu sudaro tik apie 16 % indėlių ir einamosiose sąskaitos laikomų lėšų

Atskirų kredito įstaigų siūlomos 12 mėn. trukmės terminuotųjų indėlių palūkanų normos (2023-06-06)

Šaltinis: Lietuvos bankas, <https://www.lb.lt/lt/banku-ir-kredito-uniju-palukanu-normos-uz-indelius#ex-1-1>

Apibendrinimas

- Lietuvos patyrė techninę recesiją, o įvairių institucijų vertinimu, **2023 m. ekonomika sulėtės ar net trauksis**. Tačiau numatoma, kad **tai bus laikinas reiškinys** – antroje metų pusėje tikimasi aktyvumo atsigavimo.
- **Infliacija pamažu slūgsta**, o atlyginiams augant toliau, gerės gyventojų perkamoji galia.
- Centriniam bankams ryžtingai didinus palūkanų normas, **slopsta kreditavimas** (daugiausia dėl sumažėjusios paklausos kreditui), **būsto kainos** Lietuvoje iš esmės **stabilizavosi**.
- Kredito davėjams labiau konkuruojant dėl klientų, gyventojams ir įmonėms verta domėtis galimybėmis:
  - **Ieškoti turimų paskolų refinansavimo galimybių** ir taip per visą paskolos laikotarpį sumokėti mažiau palūkanų.
  - Aktyviai domėtis kredito įstaigų siūlomoms terminuotųjų indėlių sąlygomis: **už terminuotus indėlius mokamos palūkanos reikšmingai išaugo!** Kai kurie bankai taip pat pradėjo siūlyti nenulines palūkanų normas už įmonių einamosiose sąskaitose laikomas lėšas.

Děkoju už děmesj

